

ARAP MODERNLEŞMESİ VE ETKİLERİ

Yazar

Dr. Rashad Seyidov

2024

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-949-0	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Arap Modernleşmesi ve Etkileri	47518
Yazar	Baskı ve Cilt
Rashad SEYİDOV ORCID iD: 0000-0001-7757-1272	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	POL059000
	DOI
	10.37609/akya.3183

Kütüphane Kimlik Kartı
Seyidov, Rashad.

Arap Modernleşmesi ve Etkileri / Rashad Seyidov.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
151 s. ; 135x210 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253999490

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Zengin kültürel miraslar ve geleneklerle ilişkilendirilen Arap dünyasında, modernleşme önemli bir dönüşüm süreci olarak ön plana çıkmaktadır. Bu yönüyle Arap modernleşmesinin kültürel değişim stratejileri ile paralel düşünülmesi konunun ortaya konulması bakımından önem arz etmektedir. Küreselleşmenin Arap toplumlarını üzerindeki etkisi ciddi tesirler uyandırmıştır. Bu durum ise farklı fikir ve uygulamalara maruz kalınmasına yol açan dinamik bir unsur olarak ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda küreselleşme, bilgi, teknoloji ve kültür alışverişini kolaylaştırarak Arap ülkelerinin küresel arenada kalabilmesi için uyum sağlamak ve onları modernleşmeye yönlendirmenin de etmenlerini yaratmıştır. Örneğin, sosyal medya platformlarının çoğalması, Arap gençliğinin küresel trendlerle etkileşime geçmesine neden olmuş ve farklı kültürel geçmişe sahip akranlarıyla bağlantı kurmasına olanak tanımıştır. Yine eğitim de başat bir etken olarak bireyleri hızla ilerleyen bir toplumda başarılı olmak için gereken bilgi ve becerilerle donatarak Arap modernleşme çabalarında büyük etkiler yaratmıştır.

Bu yönüyle bölgedeki hükümetleri, insan sermayesini geliştirmek için eğitim reformuna büyük yatırım yapmış ve dolayısıyla Arap ülkeleri, STEM (bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) eğitiminin güçlerini vurgulayarak atılım yapmaya çalışmışlardır. Modernleşme çabalarında ilerlemeye rağmen, Arap ülkelerinin kültürel değişime giden yolunu engelleyen önemli zorluklar da bulunmaktadır.

Bu zorluklar arasında Arap toplumlarında mevcut geleneksel değerlerin varlığı dikkat çekmektedir. Yine tarihsel miraslar ve dini inançlar tarafından şekillendirilen kültürel normlar ve uygulamalar da moderniteyi ve toplumsal ilerlemeyi benimseme çabalarına engel etmenler arasında görülebilmektedir. Bunlardan başka sosyo-ekonomik eşitsizlikler de Arap ülkelerinde modernleşmenin önünde birer engel teşkil etmektedir.

Muhafazakar dini ideolojilerin etkisi de Arap dünyasındaki modernleşme çabaları için başka bir zorluk teşkil etmektedir; çünkü İslam'ın ve dini geleneklerin yorumlanması, sosyal normları ve siyasi söylemleri şekillendiren unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır. Gelenek ve modernite arasındaki diyalogu teşvik etmek, Arap dünyasındaki kültürel değişimin yönünü belirlemek açısından önem arz etmektedir. Zira bu, yenilik ve ilerlemeyi kucaklarken kültürel mirasın korunmasına da olanak tanıyarak esaslı bir dinamizm oluşturmaktadır.

Bu yönüyle Arap toplumları, nesiller arası ve kültürlerarası alışverişi teşvik ederek, geçmiş gelenekler ile geleceğe yönelik arzular arasındaki boşluğu kapatabilir ve hızlı toplumsal dönüşümün ortasında bir süreklilik ve dayanıklılık duygusu geliştirebilirler. Sürdürülebilir kalkınma krizlerinin devam etmesi, Arap ülkelerindeki ekonomik varlıkların yaygın olması ve sosyal refahı teşvik etmesi açısından da önem arz etmektedir. Dolayısıyla Arap modernleşmesi ve kültürel değişim, küreselleşme, eğitim, siyasi reformlar ve geleneksel değerler dahil olmak üzere çok sayıda faktör tarafından şekillendirilen karmaşık gelişmelerdir. Sayılan tüm zorluklara rağmen başarılı modernleşme yöntemleri daha kapsayıcı ve dinamik bir Arap dünyası için umut sunmaktadır. Arap ülkeleri, eğitime yatırım yaparak, diyalogu teşvik ederek ve sürdürülebilir kalkınma girişimlerini kullanarak modernleşmeye koşut olarak kültürel değişimi etkili bir şekilde yönlendirebilir ve hem geleneği hem de modernliği kucaklayan dayanıklı toplumlar inşa edebilirler.

İÇİNDEKİLER

Giriş	1
1. ARAPLAR VE ARAP DÜNYASI	4
1.1. Arap, Arap Dünyası, Arap Kimliği ve Arap Coğrafyası.....	5
1.2. Arap Dili ve Edebiyatı	11
1.3. Arap Kültürü.....	17
2. ARAPLAR VE MODERNİZM	20
2.1. Modern ve Modernizm Kavramları	21
2.2. Arap Modernizmi	25
2.3. Arap Modernizminin Temel İlkeleri	26
2.4. Arap Modernizmi ve İslam Modernizmi.....	32
2.5. Arap Modernizminin Temel Özellikleri	37
2.5.1. Batılılaşma ve Modernleşme Çabası	38
2.5.2. Eğitim ve Reform Çabaları.....	40
2.5.3. Milliyetçilik ve Bağımsızlık Hareketleri.....	45
2.5.4. Eski ve Yeni Arasındaki Gerilim.....	51
2.5.6. Kadın Haklarının Güçlenmesi	54
2.5.7. Sanatsal ve Kültürel Yenilikler.....	58
2. ARAP MODERNİZMİNİN GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLAN	
FAKTÖRLER	65
3.1. Batı ile Tarihsel Temaslar	66
3.2. Eğitim Sistemindeki Değişimler	73
3.3. Sekülerleşme Eğilimleri.....	76
3.4. Ulusal Bağımsızlık Hareketleri.....	82
3.5. Teknolojik Gelişmeler.....	84
3.6. Kentleşme ve Sanayileşme	89

3. ARAP MODERNİZMİ'NİN KÖKENLERİ VE ETKİLERİ.....	91
3.1. Arap Modernizminin Öncüleri.....	94
4.2. Arap Modernizmi'nin Gelişimi.....	107
4.3. Arap Modernizmde Gelişim Sahaları.....	111
4.3.1. Siyasi Alan	112
4.3.2. Ekonomik Alan	114
4.3.3. Sosyal Alan	116
4.3.4. Kültürel Alan	118
4.3.4.1. Edebiyatta Modernizm	119
4.3.4.2. Sanatta Modernizm	123
4.3.4.2.1. Mimari.....	123
4.3.4.2.2. Musiki.....	125
4.3.4.2.3. Resim	129
SONUÇ	133
KAYNAKLAR.....	135

KAYNAKLAR

- Adalar, D. (2007). Apollo Grubu: Bir Modern Arap Şiiri Ekolü. *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 47(2), 61-81.
- Akça Berk, N. (2012). Tarihsel Canlandırmanın Tanımı, Sınıflandırılma Çabası, Tarih Eğitimi İle Olan İlişkisi. *Electronic Turkish Studies*, 7(3).
- Akengin, G., & Arslan, A. A. (2017). Türk Resim Sanatı Ve Gelenek. *Uluslararası Disiplinlerarası Ve Kültürlerarası Sanat*, 3(3).
- Akın, D., & Çakmak, S. (2023). Sanal Gerçeklik: Sanat Mekânlarının Dijital Dönüşümü. *Akademik Sanat*, (20), 107-122.
- Aksakal, E. (2021). Türk Sağı Ve Türk Modernleşmesinin Sosyolojisi. *Mavi Atlas*, 9(1), 87-97.
- Aksakal, F. (2022). İslam Siyaset Düşüncesi Bağlamında Milli Görüş Hareketi Ve Siyasal Dinamikleri: Milli Görüş'ün Siyasi Söylemleri Ne Kadar Günceldir?. *ESAM Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 155-168.
- Aktepe, M. (1989). Ahmed Lutfi Efendi. *TDV İslam Ansiklopedisi (C, 2, ss. 97-98)*. TDV Yayınları.
- Alev, K. (2022). Mustafa Kutlu'nun Nur Hikâyesinde Modern Paradigmanın Karşısında Bir Kimlik İnşasına Yönelik Değerler. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 851-874.
- Alıcı, M. (2022). Mecûs Kavramının Tarihsel Arka Planına Işık Tutmak: Cahiliye Döneminden Risalet Arap Yarımadası'nda Sâsânî Varlığı. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 63(2), 717-748.
- Al-Mudarris, F. (2021). *Târih-İ Edebiyyât-I Arabiyye: Arap Edebiyatı Tarihi: Cahiliye Devri*. Fecr.
- Alptekin, L. (2019). Rıza Tevfik'in Divan Edebiyatı ve Fuzûlî Üzerine Görüşleri Ve Yayınlanmamış Bazı Notları. *Language And Literature*, 14(2), 277-298.
- Alragabı, H. (2014). *Kültürel Miras Ve Çağdaş Arap Mimarlığı İlişkisi Bağlamında Mimarlık Düşüncesi (Doha/Qatar Örneği)* [Yüksek lisans tezi, İTÜ]. Yök Tez.
- Altay, A. (2023). *Halkın Sesi, Yazarın Sözü: Folklorndan Edebiyata Çağdaş Türk Masalı*. [Doktora tezi, Trakya Üniversitesi]. Yök Tez.
- Amır, A. N., Shuriye, A. O., & İsmail, A. F. (2013). Muhammed Abduh'un Moderniteye Katkısı. *Birey Ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 223-242.
- Araz, İ. & Arazı C. (2023). Arap Edebiyatı Tarihçilerinin Eserlerinde "Edebiyat Tarihi" Kavramı: Kavramın Algılanışının Sınırları ve Dönüşümleri Üzerine. *Şarkiyat Mecmuası*, (42), 485-513.
- Araz, M. A. K. (2013). Modern Arap Edebiyatında Öne Çıkan Bazı Eleştirmenler. *Eskiye*, (26), 181-192.
- Argalı, M. Milliyetçilik Tartışmalarının Kuramsal Boyutu: Etno-Sembolist Milliyetçilik Kuramı Kapsamında Türk Milliyetçiliği. <https://Tasam.Org/Files/>

- Icerik/File/Milliyet%C3%A7ilik_
- Arıkan, A. (2017). Çağdaş İslâmî Akımlar Literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 15(29), 243-300.
- Arslan, A. (2018). Modern Arap Romanı ve Siyaset İlişkisi Bağlamında “Şakatu'l-Hurriye” Romanı. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(13), 140-162.
- Arslan, A. (2019). Modern Arap Şiirinde “Fasih-Avamca” Tartışmalarının Gölgesinde “Medil” E Konu Olarak “Arap Dili”. *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1), 191-204.
- Arslan, A. (2019). Türk Akademisi Açısından Arap Edebiyatı Alanında Keşfedilmeyi Bekleyen Bakir Bir Ada: Modern Arap Romanı (I). *Kocaeli İlahiyat Dergisi*, 3(2), 107-124.
- Arslan, İ. (2022). Arap Dili Edebiyatı/Belagati Temel Kaynakları. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 964-979.
- Aslan, F. B. (2013). İslam Öncesi Dönemden Emevi Döneminin Sonuna Kadar Tercüme Faaliyetleri. *Eskiyeni*, (27), 165-176.
- Aslan, F. B. (2023). Modern Arap Edebiyatı Yazarlarından Necib El-Kilâni. *Edebiyat Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, (71), 116-122.
- Aslan, G. (2011). Ortaçağdan Günümüze “Modernite”: Doğuşu ve Doğası. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7), 10-26.
- Aslan, Ö. (2022). İttihad-İ İslam (Panislamizm) Fikrinin Osmanlı ve İrandaiki Yansımaları İle İki Ülke İlişkilerine Tesiri. *Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 27-46.
- Aslanpay, Ö. E. (2020). *Kamu Politikaları Kapsamında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma İlişkisi* [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yök Tez.
- Ataman, M., & Kuşçu, Y. (2012). Suudi Arabistan'daki Siyasal Ve Toplumsal Hareketlerin Gelişimini Etkileyen Faktörler. *Alternatif Politika*, 4(1), 1.
- Ayas, O. G. (2019). Türk Oryantalizminin Arabesk Tartışmalarına Etkisi: Kendini Şarklılaştırma, Garbiyatçı Fantezi ve Arabesk Müzik. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 7(2), 2091-2121.
- Aydın, G. N. (2020). *Küreselleşen Modernleşme Ve Kültür: Erol Güngör Örneği* [Doctoral Dissertation, Bursa Uludağ University]. YOK.
- Aydın, M. (2018). Arap Dili. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-18.
- Aydın, M. S. (1997). *İslâm ve Modernizm Fazlurrahman Tecrübesi*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Aydinoğlu, C. (1998). *Arap Yarımadası'nın Tarihi Coğrafyası* [Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi] Turkey.
- Aygören, S.M. (2021). *Modernleşme Sürecinde Türkiye Ve İran Modern Mimarlığını Yeniden Okumak* [Doktora tezi, Beykent Üniversitesi]. Yök Tez.
- Aytıs, S. & Polatkan, I. (2010). Nisan Gelenekten Geleceğe Mimarlık. Konferans: VI. Uluslararası Sinan Sempozyumu Edirne
- Ayyıldız, E. (1986). Mısır'da İngiliz İşgalinin Arap Dili Üzerindeki Tesirleri. *Ulu-*

- dağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1(1).
- Ayyıldız, E., & Goodman, L. E. (2018). Arap Edebiyatındaki Yunan Etkisi. *Nüsha*, 18(47), 15-44.
- Ayyıldız, M. N. (2019). Arap Dili Tarihi ve Arap Dili Gramerinin (Nahiv Sarf) Ortaya Çıkış Süreci. *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13, 160-170.
- Baltu, O. (2023) *Niyazi Berkes ve Şerif Mardin'in Modernleşme Anlayışlarının Karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yök Tez.
- Başbuğ, F. (2023). Güncel Türk Resminde Modernite Kavramı Ve Ressam Mustafa Cevat Atalay'ın Yazıtlar Serisi Üzerine Bir Değerlendirme. *Ideart Uluslararası Tasarım Ve Sanat Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Baydar, G. (2014). Mimarlık – Tarih: Türkiye'de Mimarlık Tarihi Yazımının Tarihsel Yükleri, <https://www.e-skop.com/skopbulten/mimarlik-%E2%80%93-tarih-turkiyede-mimarlik-tarihi->
- Bayram, P. (2016). Şarkın Büyük Filozoflarından Cemaleddin Afgani Ve Onun Türk Dünyasına Tesirleri. *Journal Of Qafkaz University*, 1.
- Behçet, M. (2019). İkinci Dünya Savaşı Sonrası Mısır Siyasi Tarihi Üzerinden Arap Baharı'nın İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 303-321.
- Beyaz, Y. (2016). Osmanlı Bakiesinde Bir Osmanlı Aydını: Rıza Tevfik Ür-dünde. *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 21(41), 27-62.
- Bıyıkçı, E. (2007). *Gelişen Teknolojik Süreçlerin Tasarım Kavramı Üzerine Etkileri Ve Teknoloji-Tasarım İlişkisinin Araştırılması* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yök Tez.
- Bıyıklı, M. (2012). Osmanlıya Karşı Ayrılcı Hareketten Batıya Karşı Bağımsızlık Ve Hâkimiyet Mücadelesine Arap Düşünce Hareketine Genel Bir Bakış. *Yeni Fikir Dergisi*, 4(9), 26-48.
- Bilgin, T. (2008). *Moğollar Grubu Örneğinde Anadolu Pop ve Türkiye'de Kültürel Modernleşme*. [Yüksek Lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yök Tez.
- Bilir, G. (2020). Anıtsal Yapılardaki Mezar Anlayışı: Heroondan Martyriuma. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(39), 607-649.
- Bozdoğan, S., & Kasaba, R. (2005). Türkiye'de Modernleşme ve Ulusal Kimlik. (No Title).
- Bulut, B., Sunar, L. (2020). *İslah: Çağdaş İslam Düşüncesinde Yenilenme ve Değişim İslamcılık - Temel Meseleler ve Kavramlar*. İlem Yayınları.
- Burke III, E. (2000). Theorizing The Histories Of Colonialism And Nationalism In The Arab Maghrib. In *Beyond Colonialism And Nationalism In The Maghrib: History, Culture And Politics* (Pp. 17-34). Palgrave Macmillan US.
- Büyükkara, M. A. (2016). *Çağdaş İslami Akımlar*. Klasik Yayınları.
- Can, Z. N. (2022). Arap Edebiyatı Tarihi'nde Din Olgusu. *Din, Dil ve Edebiyat*, 3-14.
- Cevizci, A. (2006). *Felsefe Sözlüğü* (6), Say Yayınları.

- Civelek, Y. (2000). Modern Arap Edebiyatında İslami Edebiyatın Yeri Ve Öncüleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(3), 85-99.
- Çağlar, G. (2015). *Orta Doğu İslam Ülkelerinde Soyutlama Geleneğinin Görsel Sanatlardaki Güncel Yansımaları* (Master's Thesis, Işık Üniversitesi). Turkey.
- Çakır, M. T. (2022). Arap Dili Ve Edebiyatının Modernleşme Sürecinde Öne Çıkan Eğitim Kurumları. *Ekoller ve Kurumlar*. (Ed. M. Nesim Doru-Kamuran Gökdağ). 265-276.
- Çelik, T., & Uyanık, G. (2020). Büyük Veri Işığında Dijital Aktivizm Üzerine Bir İnceleme: İstanbul Üniversitesi Örneği. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya Ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi*, (7), 4-30.
- Çelikbilek, A. (2017). Modern Kentlerin Yaratılmış Güzellik Algısı: Türkiye'deki İnşaat Sektörünün Modernizm Pazarlaması Üzerine Bir İnceleme. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 3(1), 79-103.
- Çinkılıç, R. (2019). Arap Baharı İle Modern Arap Romanı Arasındaki Etkileşim Üzerine Bir Değerlendirme: Mısır Örneği. *Filoloji Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler, Gece Kitaplığı*, 55-78.
- Çotu, M.(2021). Modern Arap Edebiyatı Ve Modern Türk Edebiyatında Ele Alınan Benzer Konular Ve Yazarları. *The Journal Of Turk-Islam World Social Studies*, (26), 65-74.
- Darende, Ö. (2015). Sekülerleşme Ve Laiklik Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(11), 151-188.
- Demir, A. (2016). Türk-Arap Müziğinde Etkileşim Ve Müşterek Unsurlar. *Folklor/Edebiyat*, 22(86), 127-140.
- Demir, Ş., Sesli, M., & Yılmaz, V. (2008). Türk Modernleşmesi: Eleştirel Bir Bakış. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 77-90.
- Demir, Y. (2012). Müslüman Kardeşler Örgütü'nün Son Dönemde Ortadoğu'daki Etkinliği ve Siyaseti. *International Journal Of Social Science*, 5(6), 138-158.
- Demirayak, K. (2012). *Arap Edebiyat Tarihi -I Cahiliye Dönemi*, Fenomen Yayınları.
- Demircan, A. (2007). Tarih Üzerine Bazı Düşünceler. *Milel Ve Nihal*, 4(3), 69-89.
- Demirel, T. (2013). İslâm'da Modernleşme, 1839-1939 Üzerine Notlar. *Liberal Düşünce Dergisi*, (70), 81-105.
- Dereli, M. V. (2020). Arap Dili Ve Edebiyatının İslâm Medeniyetine Etkisi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 49(49), 65-88.
- Dikici, E. (2014). Doğu-Batı Ayrımı Ekseninde Oryantalizm Ve Emperyalizm/Orientalism And Imperialism Within The Concept Of East-West Division. *Journal Of History Culture And Art Research*, 3(2), 45-59.
- Doğan, A. (2021). Bilim Ve Teknolojinin Gelişimi Açısından Osmanlı Ve Batı Üzerine Bir Değerlendirme. *Econharran*, 5(7), 1-21.
- Doğan, O. (2023). Modern ve çağdaş sanatın Orta Doğu'da gelişimi ve toplumsal algısı. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 13 (2), 526-544

- Dostoğlu, N. (1995). Modern Sonrası Mimarlık Anlayışları. *Mimarlık Dergisi*, 263, 46-50.
- Duman, A. (2021). Klasik Modernist İslamcılardan Cemaeddin Afganî'nin Batı Emperyalizmi Karşısındaki Görüşleri. *Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(11), 179-200.
- Ekinci, İ. (2018). Sekülerleşme ve Din. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 320-337.
- El-Afgânî, C. (1987). *Silsiletü'l-'A'mâlî'l-Mechûle. Ali Şeleş (Yay.), Riad Al-Rayyes.*
- En-Neklâvî, F. (2001). Kâsım Emin TDV İslâm Ansiklopedisi (C.24, SS. 541-542). TDV Yayınları.
- Er, K. (2015). Üretim İlişkileri Temelinde Modernizm ve Postmodernizmin Az gelişmiş Ülkeler Üzerine Etkileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Erbay, H. (2015). *Abdurrahman Munîf'in Sibâku'l-Mesafati't-Tavîle Adlı Eserinin Roman Tekniği Açısından İncelenmesi* [Doctoral Dissertation, Bursa Uludağ University]. YOK.
- Ercüment, A. (2024). İslam Modernizminin Bir 'Problem'Alanı Olarak Kadın Konusundaki Eleştirileri Cevaplama Yöntemi. *İslami Araştırmalar*.
- Erdem, G. (2013). İslam Kültür Tarihinin İlk İlimler Akademisi Beytül-Hikme. *Dini Araştırmalar*, 16(42 (17-06-2013)), 57-77.
- Eroğlu, Ö. (2003). *Resim Sanatı Sözlüğü*. Öke Yayınevi.
- Erol, P. Ö. (2016). Modernite Projesinin Kökenleri, Dinamikleri Ve Sonu. *Sosyoloji Dergisi*, (33), 49-66.
- Ersöz, R. (2019). Klasik İslâm Modernizmi'nin Kur'ân Yorumlarına Etkisi: El-mahlî Muhammed Hamdi Yazır Örneği. *Amasya İlahiyat Dergisi*, (13), 259-295.
- Ertoy, M. (2013). Türkiye'nin Modernleşme Sürecinde Din Eğitimi ve Yabancılaşma Sorunu. [Doktora tezi Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yök Tez.
- Etel Adnan, <https://bantmag.com/etel-adnan-1925-2021/>
- Etel Adnan, <https://www.peramuzesi.org.tr/blog/etel-adnan/1567>
- Evkuran, M. (2021). İslamî İlimlerde Toplumsal Gerçeklik, Hakikat Ve Söylem Problemleri. *İlahiyat Akademi*, (14), 1-22.
- Furat, A. S. (1996). *Arap Edebiyatı Tarihi*. Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Gencer, B. (2011). *İslâm'da modernleşme 1839-1939*. Nostalji.
- Gezek, A. (2021). *Klasik Dönem Arap Edebî Tenkidinde Gelenekçi Ve Yenilikçi Yönelimler*. Yalova: [Doktora tezi. Yalova Üniversitesi]. Yök Tez.
- Gökçe, Ö. T. (2019). Arap Milliyetçiliğinin Ortaya Çıkışı ve İlk Dönemleri. *Yeni Fikir Dergisi*, 11(22), 55-71.
- Görgün, H. (2008). Rifâa Et-Tahtâvî. *TDV İslam Ansiklopedisi* (C, 35, ss. 95-97). TDV Yayınları.
- Gözütok, Ş. (2021). Değerler Eğitimi ve Batı Değerleri Üzerine Bir Analiz. *Turkish Academic Research Review*, 6(2), 629-660.

- Güç, A. (2008). İslamcı Feminizm: Müslüman Kadınların Birey Olma Çabaları. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2), 649-673.
- Gümüoğlu, H. (2013). Modernizmin Din Politikalarına Etkisi ve İtikad Açısından Sonuçları (Cumhuriyetin İlk Yıllarında). *EKEV Akademi Dergisi*, (57), 295-310.
- Güneş, G. B. (2019). *Görsel Sanatlar Öğrencilerinin Bir Kültür Endüstrisi Olarak Sanat Hakkındaki Farkındalık Düzeyleri* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yök Tez.
- Güngör, Ö. (2023). *Bir Sosyolog Bir Kavram ve Din-1*. Oku Okut Yayınları.
- Gür, A. (2022). Mısır'daki Modern Arap Edebiyatı Entelektüel Uyanışının Öncüsü: Rifâ'a Râfî'î Et-Tahtâvî (1801-1873). *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(2), 815-833.
- Güzel Sanatlar Alanında Güncel Tartışmalar*. (2022). (Ed. G. Erdoğan). Duvar .
- Güzel, E. (2022). Henri Bergson'un Lucretius'u İle Rıza Tevfik'in Abdülhak Hâmid'ine Felsefi Mülâhazalar Bağlamında Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Güncel Yaklaşımlar Işığında Karşılaştırmalı Edebiyat Çalışmaları*, 39.
- Halil, H. (2020). İslam'da Rönesans ve Reform Girişimi: XIX. ve XX. Yüzyıl İslam Modernleşme Süreci Ve Geline Nokta İtibariyle Açmazları. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(39), 1009-1058.
- Harmancı, H. (2021). Batılı Edebiyat Teorilerinin İzinde Arap Edebiyatına Yöntembilimsel Bir Yaklaşım. *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 49-86.
- Harun, Ö. Z. E. L., & Soumana, Y. (2023). Modern Dönem Çeviri Faaliyetlerinin Arap Edebiyatının Gelişimine Katkısı. *Istanbul Journal Of Arabic Studies*, 6(2), 249-280.
- Hatem, MF (2013). Mısır'da Cinsiyet ve Karşıdevrim. *Orta Doğu Raporu*, (268).
- Heynen, H. (2011). Mimarlık ve Modernite (1). Versus Yayınları.
<https://www.setav.org/arap-dunyasinda-degisim-talebi-devam-ediyor/>
- Huguet Caland: Çizginin Dışında, <https://Icamiami.Org/Exhibition/Huguet-te-Caland/>
- Hut, D. (2016). Osmanlı Arap Vilayetleri, Arabizm Ve Arap Milliyetçiliği. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 1(Spec. Issue), 105-150.
- Hüseyin, A. (Tsz). Ez-Zeyyâd, Târîhu'l-Edebi'l-Arabî, Dâru'l-Nehdâh, Mısır. İsam Bülteni, <https://Bulten.İsam.Org.Tr/Kendi-Arsivi;>
- İskenderoğlu, M. (2016). Nûh Kanunları ve Nûhîlik. *Usul İslam Araştırmaları*, 26(26).
- Kantar, G. (2019). Modernleşme Kuramı Ve Osmanlı İdari Yapısında Modernleşme Süreci Hakkında Bazı Tespitler. *Stratejik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 365-383.
- Karaaslan, N. Ü. (2019). Şair. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, (ss298-301).TDV Yayınları.
- Karakartal, H. (2019). Toplumsal Cinsiyete Dayalı Olarak Ötekileştirilen Mülte-

- ci Kadınların Hak Temelli Sivil Toplum Çalışmalarıyla Güçlendirilmesi. *10. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi*.
- Karaman, H. (1994). Efgâni Cemaleddin. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C.10, ss. 462-463). TDV Yayınları.
- Karapınar, F. (2022). *Art Nouveau Sanat Akımında Stilizasyon Ve Ayakkabı Tasarımındaki Etkileri* [Yüksek Lisans tez, Dokuz Eylül Üniversitesi], Yök Tez.
- Kaval, S. (2015). *Farah Antûnun Hayatı Eserleri Ve Tarihi Romancılığı* (Master's Thesis, Ankara University). YOK.
- Kayaalp, A. (9/1/2024) Arap Sanatı: Modernleşme Ve Karşılaşmalar, <https://www.e-skop.com/skopbulten/arap-sanati-modernlesme-ve-karsilas-malar/6693>
- Kayan, A., & Mardinli, İ. (2020). Kentleşme-Sosyal Değişme ve Ekonomik Gelişme İlişkisinin Değerlendirilmesi. *GÜ İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 4(4), 256-271.
- Keskin, Ö. A. (2019). Batı'nın Karanlık Doğuşunun Altın Çağında Bilim: İslâm Bilim Tarihi Açısından Bir Karşılaştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 133-154.
- Kılıç, A. F., & Ağçoban, S. (2013). Gelenek ve Modernizm Bağlamında İslam. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 15(28), 223-242
- Kırılmaz, H., & Ayparçası, F. (2016). Modernizm ve Postmodernizm Süreçlerinin Tüketim Kültürüne Yansımaları. *İnsan ve İnsan*, 3(8).
- Koç, M. A. (2014). Suud Hanedanında Sıra Dışı Bir Kral: Faysal Bin Abdülaziz El-Suud, <https://www.fokusplus.com/tarih/suud-hanedaninda-sira-disi-bir-kral-faysal-bin>
- Koldaş, U. (2014). Çok Sahipli Sahipsizlik: Arap Baharı ve Yeni Üçüncü Dünyacılığın Çıkmazlarında Filistin Meselesi. *Akademik Ortadoğu*, 9(1), 1-27.
- Koyuncu, A. A. (2008). *Ortadoğu'da Milliyetçilik Hafız Esad Dönemi Suriye Örneği* [Master's thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yök Tez.
- Koyuncu, A. A. (2019). İslam Ve Modernizm Karşılaşması: Geleneksel ve Modernist Söylemin Sorunları ve Bir Arayol Önerisi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan Ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (13), 377-401.
- Kurt, G. (2014). *Kasım Emin ve Kadınların Özgürlüğü Bağlamında Eğitimle İlgili Görüşleri* [Master's Thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Kurt, G. (2017). Mısır Feminizmi: Kasım Emin'in Tahriru'l-Mer'e ve El-Mer'etu'l Cedide Eserlerine Karşılaştırmalı Bir Bakış. *International Journal Of Language Academy*, 5(6).
- Kurttaş, M. Ç. (2019). Osmanlı Modernleşme Sürecinde Aydınlar Ve Bürokrasinin Rolü. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 399-411.
- Kurubaş, E. (2011). Arap Dünyasında Otoriter Rejimler ve Devrim Dalgası: Değişim Mümkün Mü?. *Adam Academy Journal Of Social Sciences*, 1(1), 101-128.
- Landau, J. M. (1995). *Modern Arap Edebiyatı Tarihi*. Hiperlink.

- Lewis, B. (2002). *Arabs in History*. OUP Oxford.
- Lyons, J. (2012). *Hikmet Evi: Araplar Batı Medeniyetini Nasıl Dönüştürdü?* Doğan Kitap.
- Merad, A. (1978). Islah. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (C. 19, ss.143-156). TDV Yayınları.
- Mimarlık, Planlama ve Tasarımlarında Yeni Ufuklar* (2019). (Ed. L. Gürkan Kaya). Gece Akademi
- Mintaş, Z. (2001). *Çağdaş Türk Resminde Gelenek Sorunu* [Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi]. Turkey.
- Moshtaq, S. A. S. (2021). *Afganistan'da Modernleşme Ve Entelektüel Hareketler* (Doctoral Dissertation, Bursa Uludağ University). Turkey.
- Okutan, Ç. (2001). Arap Milliyetçili. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 56 (02).
- Okuyan, A. (2018). Arap Yarımadası'nda İslâm Öncesi Dini Yapı. *İlahiyat*, (1), 107-134.
- Orta Asya'da İslâm: Temsilden Fobiye*. (2012). (Ed. Savaş Kafkasyalı). C.1. SFN.
- Oruç, C. (2013). Erken Çocukluk Dönemi Dini Gelişim Teorileri Bağlamında Din Eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 8(8).
- Öğüt, E. H. (Bahar 2012). Bir Modernleşme Projesi Olarak 1932 Kahire Arap Müziği Kongresi. *Müzik-Bilim Dergisi*, 1, 37-43
- Öner, O. (2023). Arap Müzik Kongresi (1932): Tarihsel Değişim, Milli Kimlik Ve Öznel Anlatılar. *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 28 (54), 123-163
- Özcan, A. (2005). Milliyetçilik. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.30, ss 84-87).TDV Yayınları.
- Özçelik, T. G. (2019). Batı-Dışı Modernleşme Kavramı Temelinde Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Yıllarında Modernleşme Çabaları. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 308-326.
- Özel, H., & Soumana, Y. (2023). Modern Dönem Çeviri Faaliyetlerinin Arap Edebiyatının Gelişimine Katkısı. *İstanbul Journal Of Arabic Studies*, 6(2), 249-280.
- Özkan, M. (2022). *Cemaleddin Afgani'nin İttihad-İslam Anlayışı* [Yüksek lisans tezi, İğdır Üniversitesi]. Yök Tez.
- Özorhon, İ. F. (2008). *Mimarlıkta Özgünlük Arayışları: 1950-60 Arası Türkiye Modernliği*. [Doktora tezi, İTÜ] Yök Tez.
- Özpinar, C. (2015). *1970 İle 2010 Yılları Arasında Türkiyede Sanat Tarihi Yazımı*. [Doktora tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. Yök Tez.
- Öztürk, M. (2006). Oksidantalizm Bağlamında Afgânî-Abduh Ekolü. *Marife*, 6(3), 43-69.
- Paksoy, S., Paksoy, H. M., & Alancioğlu, E. (2013). Küreselleşmenin Sosyo-Politik Etkileri: Arap Bahari. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 2-15.
- Peşparlatır, S. (2020). Sudanlı Yazar Et-Tayyib Sâlih'in Hafnetu Temr Adlı Kısa Öyküsünün Teknik ve Tematik İncelemesi. *Marife*, 20(2), 415-438.
- Racy, A. J., & Aygün, S. (2007). *Arap Dünyasında Müzik: Tarab Kültürü Ve Sa-*

- nati*. Ayrıntı.
- Renklerden Şiir Yazan Bir Ressam: Etel Adnan, <https://Bantmag.Com/Etel-Adnan-1925-2021/>
- Sabbah, F. A. (1995). *İslam'ın Bilinçaltında Kadın*. (2. Basım) (A. Sönmezay, Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Sak, H. İ. (2022). Kur'an Ayetlerinin Anlaşılmasında Tarihsel Arka Planın Önemi: Tefhimü'l-Kur'an Örneği. *Bilimname*, (48), 291-323.
- Savrun, E. (2018). Tarihte Araplar ve Türk-Arap İlişkileri. *Uluslararası Beşeri Bilimler Ve Eğitim Dergisi*, 4(9), 229-257.
- Seyidov, R.(2022). *Necib Mahfuz Ve Modern Arap Edebiyatında Romanın Gelişmesindeki Rolü*. [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. Yüksek Tez.
- Seyidov, R., & Yılmaz, İ. (2022). Necib Mahfuz'un Roman Türünün Gelişimindeki Rolü. *Akademik Tarih Ve Düşünce Dergisi*, 9(2), 327-341.
- Simawe, S. A. Arap Şiirinde Modernizm ve İstiare. *KSÜ. Lahiyat Fakültesi Dergisi* 3 (2004) S.113-133.
- Somuncuoğlu, E. (2015). On Dokuzuncu Yüzyılda Nahda Hareketi: Modern Arap Düşüncesinin Oluşumu, Kapsamı Ve Sınırları. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 3(1), 103-120.
- Somuncuoğlu, E. (2023). Modernleşme, Oryantalizm Ve Mısır'da On Dokuzuncu Yüzyıl İslam Düşüncesinin Seyri. *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, (16), 226-248.
- Soofizadeh, A. (2020). Cemaleddin Afganî'nin İslam Birliği Düşüncesindeki Yeri Ve Önemi. *Oğuz-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 118-127.
- Sönmez, M. (2002). İslâm Modernizminin Doğuşu Ve İki Önemli Temsilcisi (Afgânî Ve Abduh'un Modernist Yönlerine Kısa Bir Bakış)/The Rise Of The Islamic Modernism And Two Most Consequential Representatives. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (18).
- Şahin, K., & Cavlak, Ç. M. (2018). Başarısız Bir Pan-Milliyetçilik Girişimi: Birleşik Arap Cumhuriyeti. *Akademik Tarih Ve Düşünce Dergisi*, 5(16), 152-174.
- Şahin, Ş. (2008). Aydınlanma Düşüncesi ve Modernizmin Kenti. Peyzaj Planlama, AÜZF Peyzaj Mimarlığı Bölümü Basılmamış Ders Notu, İstanbul.
- Şakir Hasan El Said, https://en.wikipedia.org/wiki/shakir_hassan_al_said
- Şeleş, A. (2013). *Cemaleddin Efgani* (Çev. M. Çelen). İz Yayıncılık.
- Şen Doğan, C. (2020). *Cemaleddin Afganinin Modern İslam Siyaset Düşüncesi* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Şendurur, P., & Arslan, S. (2017). Eğitimde Teknoloji Entegrasyonunu Etkileyen Faktörlerdeki Değişim. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 25-50.
- Tagharobi, K., & Zarei, A. (2016). Modernism In The Middle East And Arab World. In *Routledge Encyclopedia Of Modernism*.
- Tan, Z. (2011). Kur'an Öncesi Arap Toplumunun Örf ve Adetlerini Bilmenin Kur'an'ı Anlamadaki Rolü: Kurban Örneği (II). *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 32(32), 143-184.

- Tandoğan, Ş. M. (2021). Yeni Paradigma Bağlamında Ortadoğu'daki Toplumsal Hareketlerin İncelenmesi: Mısır Ve İran Örnekleri. *Mülkiye Dergisi*, 45(3), 587-616.
- Tanyeli, U. 2017. "Çıkış Noktaları", Batur, E. (Der.), "Modernizmin Serüveni" (2), Sel Yayıncılık, 65-72.
- Tasaheel Abukmeil, 7 Mart 2024 Arap Mimarisinin Öncüleri
<https://www.fokusplus.com/kultur/Arav-Mimarisinin-Onculeri>
- Taşınar, H. (2003). Muhammed Abduh Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(2), 261-290.
- Tevfik, R. (1984). Abdülhak Hâmid Ve Mülâhazât-I Felsefîyesi. (No Title).
- Tokgöz, T.(2022). *Arap Edebiyatında Vatan ve Bağımsızlık Mücadelesi Arap Edebiyatında Vatan ve Bağımsızlık Mücadelesi*. (Ed. A. Hamdi Can - İhsan Doğru).
- Tuğrul, T. (2016). Mehmet Ali Büyükkara, Çağdaş İslami Akımlar. *E-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 267-273.
- Turan, N. S. (Tarihsiz Gelenek ve Modernite Sınırlarında Bir Aydın Portresinin Oluşumunu Hazırlayan Sosyopolitik Koşullar - Âkif'in Dünyasını Yorumlamak, Kabulünün 100. Yılında İstiklal Marşı Ve Mehmet Akif Mehmet Akif And National Anthem On The 100th Anniversary Of Its Adoption.
- Tutar, C. (2019). Dijitalleşen Dünyanın Gündelik Yaşam Aktivitelerinde Kendilik Kaygısının Yükselişi. *Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi*, 6, 548-570.
- Tüncel, M., & Akyüz, Ü. (2022). Ortadoğu'nun Eğitim Problemi: Yeni (K) İnsan İnşası. *Modernleşme Kısacasında Ortadoğu* (A. İşler Ed). 60-87.
- Uçman, A. (2008). Rıza Tevfik Bölükbaşı. *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 35, ss.68-69). TDV Yayınları.
- Ultav, Z. T., & Sahil, S. (2004). Hassan Fathy Mimarlığı'nda Tasarım İlkeleri Üzerine Eleştirel Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 19(4).
- Uyanık, M. (1997). İslam Tasavvufu ve Modernizm (İslam ve Modernizm: Fazlur Rahman Tecrübesi, 22-23 Şubat. Tarihli Uluslararası Sempozyum Bildirileri, İstanbul. (200-219), Bilge Adamlar, Yıl.5.Sayı.18, 2008, S.28-38.
- Ünlü, N. (2022). Talal Asad'ın Düşüncesinde "Din" Ve "Seküler" Kavramları. *Journal Of Social Sciences (1306-7877)*, 16(33).
- Ünver, A., Çağlar, M. T., Demiralp Yılkaya, S., Ünver, H. A., Kayhan Pusane, Ö., Yüce, M., & Güzelipek, Y. A. (2016). Yeni Ortadoğu: Toplum, Siyaset ve Ekonomi Konferansı.
- Ürün, A. K. (2016). Modern Arap Edebiyatında Öne Çıkan Bazı Temalar/Some Prominent Themes In Modern Arab Literature. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (35), 131-144.
- Weber, M. (2013). *Protestan Ahlakı Ve Kapitalizmin Ruhu*. (Çev. G. Rızaoğlu). Roman Yayınları.
- Yalçinkaya, T. (2010). *Küreselleşme Sürecinin Ekonomi Politikaları Üzerine Etkilerinin Analizi: Türkiye Örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül

- Üniversitesi.
- Yaltkaya, Ş. & Yılmaz, A. (2007). Arap Edebiyatı Adlı Makalenin Sadeleştirilmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 467-492.
- Yanık, C., & Öztürk, M. (2014). Toplumsal Hareketlerin Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme. *Mukaddime*, 5(1), 45-63.
- Yapıcı, A. (2009). Modernleşme-Sekülerleşme Sürecinde Türk Gençliğinin Anlam Dünyasında Dinin Yeri (Çukurova Üniversitesi Örneği). *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 9(2), 1-37.
- Yavuz, E. (2019). *Necip Mahfuz'Un El-Liss Ve'l-Kilâb (Hırsız Ve Köpekler) Ve Virginia Woolf'Un Mrs. Dalloway Romanlarında Bilinç Akışı Tekniği Kullanımının Karşılaştırılması* (Doctoral Dissertation, Marmara).Yök Tez.
- Yenilmez, M. I. (2017). Kadın Güçlendirmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği'nin Ölçülmesi: Türkiye Örneği. *Yönetim Ve Ekonomi Dergisi*, 24(2), 485-503.
- Yıldız, H. D. (1991). Arap. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (C. 3, ss.272-276). TDV Yayınları.
- Yılmaz, E., & Çiftçi, S. (2011). Kentlerin Ortaya Çıkışı ve Sosyo-Politik Açidan Türkiye'de Kentleşme Dönemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 252-267.
- Yılmaz, F. (2020). *Modernleşme Sürecinin Türk Müsikisine Etkisi: Refik Talat Alpman Örneği* (Doctoral Dissertation, Bursa Uludağ University (Turkey).
- Yılmaz, H. (2019). Tarih Metodu Açısından Olayın Tanımı ve İzahı. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6 (5), 42-73.
- Yılmaz, M. (1999). *Günümüz Arap Edebiyatında İslami Edebiyat Akımına Bir Bakış* [Doctoral Dissertation, Bursa Uludağ University. Turkey.
- <https://www.milliyet.com.tr/egitim/modernizm-nedir-ozellikleri-nelerdir-modernizmi->
- <https://www.turkedebiyati.org/modernizmi-esas-alan-anlayis-ve-postmodernizm/>
- <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/modernizm-nedir-modernizm-sanat-akimi-kurucusu->
- [https://Ataturkansiklopedisi.Gov.Tr/Bilgi/Riza-Tevfik-Bolukbasi.](https://Ataturkansiklopedisi.Gov.Tr/Bilgi/Riza-Tevfik-Bolukbasi)
- <https://Turkish.Aawsat.Com/Home/Article/3477956/Profdr>
- <https://Arkeofili.Com/Kimligini-Arayan-Kadim-Bir-Halk-Berberiler/>
- <https://www.aile.gov.tr/ksgm/ulusal-eylem-planlari/kadinin-guclenmesi-strateji-Belgesi-Ve->
- <https://ruyaa.cc/tr/page/2166/>
- <https://www.indyrturk.com/node/28016/d%3bc3bcnyadan-sesler/arap-zihniyeti-modernlik->
- https://onculanalitikfelsefe.com/modernizm-felsefe-sozlugu/#google_vignette
- <https://kisiselveri.com/tanimlar>
- <https://torcia.com.tr/blog/56-bir->
- <https://www.e-skop.com/skopbulten/arap-sanati-modernlesme-ve-karsilasmalar/6693>